

МВС України

Харківський національний університет внутрішніх справ

**Актуальні проблеми
сучасної психології та педагогіки
вищих навчальних закладів
МВС України**

Матеріали науково-практичної конференції

(Харків, 24 травня 2013 р.)

Харків 2013

УДК 159.9:351.74(063)

ББК 88.472я431

П86

Оргкомітет конференції:

Головко О. М. – перший проректор з навчально-методичної та наукової роботи ХНУВС (голова);

Макаренко П. В. – заступник начальника з навчально-методичної роботи факультету психології, менеджменту, соціальних та інформаційних технологій ХНУВС (заступник голови);

Харченко С. В. – доцент кафедри психології та педагогіки факультету психології, менеджменту, соціальних та інформаційних технологій ХНУВС (секретар);

Федоренко О. І. – начальник кафедри психології та педагогіки факультету психології, менеджменту, соціальних та інформаційних технологій ХНУВС;

Мілорадова Н. Е. – доцент кафедри психології та педагогіки факультету психології, менеджменту, соціальних та інформаційних технологій ХНУВС;

Ларіонов С. О. – доцент кафедри психології та педагогіки факультету психології, менеджменту, соціальних та інформаційних технологій ХНУВС;

Копаниця О. В. – начальник відділу матеріального забезпечення ХНУВС;

Білоус П. О. – начальник редакційно-видавничого відділу ХНУВС;

Мірошниченко О. С. – начальник відділу організації наукової роботи ХНУВС

*Друкується за рішенням оргкомітету
відповідно до доручення ХНУВС від 15.01.2013 № 11*

Матеріали викладені в авторській редакції з незначними коректорськими правками. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

ЗМІСТ

НЕГАТИВНІ СТАНИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА ЇХ КОРЕКЦІЯ

Веприцький Р. С. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗЛОЧИННОСТІ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ.....	8
Бойко С. М. ЩОДО ПИТАННЯ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ У ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ.....	11
Віденєєв І. О., Жданова І. В. ДЕФОРМАЦІЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ ЯК ФАКТОР ПРОТИПРАВНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ.....	14
Доценко В. В., Макаренко П. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОПАНОВУЮЧОЇ ПОВЕДІНКИ ПРАЦІВНИКІВ МІЛІЦІЇ З РІЗНИМ СТАЖЕМ НЕСЕННЯ СЛУЖБИ В ОВС	16
Логачев М. Г. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.....	20
Макаренко С. С., Калька Н. М. ВПЛИВ НЕГАТИВНИХ ПСИХОЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ НА ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	23
Марков В. В. ЕКСТРЕМАЛЬНІ СИТУАЦІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОВС.....	27
Сергієнко Н. П. ТРИВОЖНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКТОР, ЩО ВПЛИВАЄ НА УСПІШНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС	29
Ярещенко О. А., Коник Л. В. ЭФФЕКТИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНЫМ СОСТОЯНИЕМ РАБОТНИКОВ ОВД ПРИ ПОМОЩИ МЕТОДОВ САМОРЕГУЛЯЦИИ.....	32
Білоус Т. Л. ПРИСТОСУВАННЯ ДЕЯКИХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СУМСЬКОЇ ФІЛІЇ ХНУВС ДО НАВЧАЛЬНОГО ТА ФІЗИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ.....	37
Івкова Т. В. ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ З РІЗНИМ РІВНЕМ УРГЕНТНОЇ АДИКЦІЇ.....	39
Макаренко О. О. ОСНОВНІ СПОСОБИ ПОДОЛАННЯ КРИЗИ ПРОФЕСІЙНИХ ЕКСПЕКТАЦІЙ ПЕДАГОГІВ	41
Моргунов О. А. ПРОЯВИ ТА МОЖЛИВІСТЬ ПРОФІЛАКТИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ У ВИКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВНЗ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ.....	45

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА В СИСТЕМІ МВС

Євдокімова О. О. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КУРСАНТІВ ОВС	48
Тюріна В. О. ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ	51
Боснюк В. Ф. МИМОВІЛЬНИЙ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ЯК УМОВА УСПІШНОСТІ ОСВОЄННЯ ПРОФЕСІЇ РЯТУВАЛЬНИКА.....	53
Грищенко М. В. ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ПРОФЕСІОНАЛЬНУ САМОРЕАЛІЗАЦІЮ ПРАЦІВНИКІВ РИЗИКОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРОФЕСІЙ	55
Ставицький О. М. ХАРАКТЕРИСТИКА «ОБРАЗУ ПРОФЕСІЇ» У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ РІЗНИХ РОКІВ НАВЧАННЯ.....	58
Ступакова О. В., Ларіонов С. О. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ КУРСАНТІВ ВНЗ УМВС УКРАЇНИ.....	61
Сулятицький І. В., Карпенко Є. В., Колядінцев Ю. В. СОЦІОПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СТРУКТУРІ ПРАВОВИХ НАСТАНОВ ПРАЦІВНИКІВ ОВС	64
Харламов М. І., Ляшенко О. О. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ – РЕСУРСУ НА ФОРМУВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ НА ПРИКЛАДІ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ	67
Чепіга Л. П. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ СЕНСОЖИТТЄВОЇ КРИЗИ СПІВРОБІТНИКАМИ ПАТРУЛЬНОЇ СЛУЖБИ.....	69
Захаренко Л. М. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ КУРСАНТАМИ ВНЗ МВС УКРАЇНИ	70
Ковальчишина С. В., Литвинова Г. О., Нестеренко В. О. ПІДВИЩЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ДАІ МЕТОДОМ ТРЕНІНГУ	72
Кучеренко Н. С. ПРОБЛЕМА УСПІШНОСТІ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ВНУТРІШНІХ ВІЙСЬК МВС УКРАЇНИ.....	74
Ластовець І. В. МОТИВАЦІЯ НА ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ КУРСАНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МВС УКРАЇНИ	76
Подкопась Є. С. ОСОБИСТІСНА ЗРІЛІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ДОСЯГНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО АКМЕ КЕРІВНИКАМИ ОВС.....	79
Потапова С. М. ФОРМУВАННЯ САМОКОНТРОЛЮ В НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КУРСАНТА	81

УДК 32:316.62

Михайло Іванович Харламов,

кандидат історичних наук, старший викладач кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету Національного університету цивільного захисту України;

Олександр Олександрович Ляшенко,

студент 1 курсу соціально-психологічного факультету НУЦЗУ

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ – РЕСУРСУ НА ФОРМУВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ НА ПРИКЛАДІ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

У тезах розглядаються актуальні питання формування гуманітарної культури молоді. На прикладі курсантів та студентів Національного університету цивільного захисту України досліджується вплив всесвітньої інформаційної мережі на студентство сучасної України.

Поняття культура охоплює усе різноманіття матеріальної й духовної діяльності людей. Уся наука є однією із найважливіших форм культури, без якої немислиме виробництво матеріальних й духовних благ. Гуманітарна культура полягає в знаннях етики, релігієзнавства, юриспруденції, мистецтвознавства, філософії, літературознавства, педагогіки та інших наук. Системоутворюючі цінності гуманітарних наук – гуманізм, ідеали добра, істини, краси, досконалої, воля народів тощо. Ті чи інші групи цінностей і види гуманітарної культури можуть наповнюватися специфічним соціальним змістом.

Специфіка гуманітарної культури у тому, що знання про систему ціннісних залежностей у суспільстві активізується з приналежності індивіда до визначеної соціальної групи. У основі актуалізацій нерідко лежать загальнолюдські цінності (гуманізм, демократія, прав людини, норми основі моралі й т. буд.). Усе це має вирішальне значення у соціальній адаптації індивіда.

Великий вплив на формування гуманітарної культури сучасної молоді, беззаперечно, має всесвітня інформаційна мережа – Інтернет. Стрімкий розвиток Інтернету є невід'ємною складовою розвитку інформаційного суспільства, до якого прагне у своєму розвитку сучасна Україна [1]. Відповідно, проблему впливу Інтернету варто розглядати як з точки зору загальних тенденцій розвитку цього нового типу суспільства, так і безпосередньо з точки зору тих його особливостей, що відрізняють його з-поміж інших засобів масової інформації. Інтернет, як зазначає М. Кастельс, є одночасно інформаційною технологією та соціальною формою, потужним інструментом здійснення свободи, засобом глобальної комунікації, відображенням інформаційної епохи.

В Національному університеті цивільного захисту України на базі кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін проводиться науково-дослідна робота

з теми «Формування гуманітарної культури студентів та курсантів НУЦЗУ». Одним з напрямів роботи є дослідження впливу Інтернет – ресурсів на формування гуманітарної культури молоді НУЦЗУ. У дослідженні впливу Інтернету на гуманітарну культуру молоді, здійсненому співробітниками кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін приймали участь близько 500 курсантів та студентів 1–5 курсів, які відповіли на ряд питань. Після обробки отриманих даних були отримані певні результати, що достатньо чітко висвітлили проблеми впливу Інтернету на формування гуманітарної культури молоді Національного університету цивільного захисту України.

Переважає більшість опитаних респондентів (98 %) мають інформацію про те, що в Інтернеті можна віднайти корисну інформацію з різноманітних галузей науки, включаючи філософію, мистецтвознавство, естетику, педагогіку, культурологію тощо, тобто базових складових сфер гуманітарної культури. До того ж майже усі опитувані використовували Інтернет – ресурси для здобуття інформації з вищезазначених проблематик. Хоча при цьому 72 % опитуваних респондентів зізналися в тому, що пріоритетною метою здобуття знань з гуманітарних дисциплін було написання доповідей, рефератів та курсових робіт.

Слід зазначити, що враховуючи специфіку Національного університету цивільного захисту, тобто його профільну технічну спрямованість, необхідно зауважити, що більшість курсантів та студентів все ж таки цікавляться гуманітарними питаннями, тобто формування гуманітарної культури молоді університету здійснюється на належному рівні. Велику роль у формуванні гуманітарної культури молоді здійснюють викладачі та куратори, які в своїй роботі також використовують можливості всесвітньої інформаційної мережі. Не можна не відмітити наступний факт, що доступність та мобільність сучасного Інтернету для молоді відкриває великі можливості для його використання. Але при цьому слід правильно орієнтувати студентство на здобуття необхідної інформації, в чому і полягає завдання відділів соціально-виховної роботи, навчальної роботи, професорсько-викладацького складу, кураторів студентських та курсантських груп тощо.

Враховуючи особливості глобальної мережі інформації, вплив Інтернет – ресурсу на формування гуманітарної культури може мати на українську молодь двоякий характер. Тому необхідно впроваджувати піар-компанії різних рівнів та масштабів з метою залучання до світових та вітчизняних культурних здобутків юних українців через світову мережу інформації.

Список літератури: 1. Бронніков В. Д. Вплив Інтернет-ресурсу на формування маргінальної політичної поведінки молоді в сучасній Україні / В. Д. Бронніков, К. М. Рижанов // Наукові праці (Політичні науки). – Т. 162. – Вип. 150. – С. 1–8. 2. Кастельс М. Галактика Інтернет : Размышления об интернете, бизнесе и обществе / М. Кастельс ; пер. с англ. А. Матвеева ; под ред. В. Харитонова. – Екатеринбург, 2004. – 328 с.

Одержано 22.04.2013

УДК 159.9:343.9

Лада Петрівна Чепіга,

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної та практичної психології навчально-наукового інституту права та масових комунікацій ХНУВС

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ СЕНСОЖИТТЄВОЇ КРИЗИ СПІВРОБІТНИКАМИ ПАТРУЛЬНОЇ СЛУЖБИ

Представлені результати дослідження внутрішньоособистісних конфліктів та психологічних захистів у співробітників патрульної служби, які переживають сенсожиттєву кризу.

Правоохоронна діяльність відноситься до переліку професій підвищеного ризику і характеризується одним з найвищих рівнів екстремальності та професійного стресу. Співробітники органів внутрішніх справ можуть бути віднесені до групи ризику виникнення стресових станів, що призводить до соціально-психологічних порушень життєдіяльності, несприятливих змін особистості, сенсожиттєвих криз [2, 3].

Криза сенсу життя концептуалізується як стан, обумовлений неадекватним сенсом життя і неоптимальною стратегією його практичної реалізації. Відповідальність за кризу атрибується особистості як активному суб'єкту, який здійснює вибір сенсу життя, його коригування та втілення з урахуванням динаміки життєвих обставин і власних можливостей. Криза сама по собі виступає як природний момент розвитку, перехідний стан, який може вести до інтеграції та оздоровлення особистості, так само як і до порушення особистісного здоров'я і поведінки. В силу даної обставини криза сенсу життя не може кваліфікуватися як патологічний стан. Це перехідний стан в особистісному розвитку, який може нести патогенний потенціал лише в разі вибору особистістю непродуктивних стратегій опанування з нею [1].

Результати нашого дослідження свідчать, що третина опитаних співробітників патрульної служби характеризуються високим рівнем сенсожиттєвої кризи. Нажаль, вони ще не замислюються над пошуком і реалізацією сенсу життя. Співробітники патрульної служби з високим рівнем сенсожиттєвої кризи переживають внутрішні конфлікти між потребами до незалежності і отриманню допомоги, потребою швидких досягнень та відсутністю здатності до зусиль і наполегливості, між рівнем довірених завдань і власними можливостями. В цілому для осіб з високим рівнем сенсожиттєвої кризи характерне прагнення уникати внутрішніх конфліктів шляхом витіснення неприйнятні для них бажань, думок і почуттів, заперечення потенційно травматичних переживань, регресії на більш ранні стадії розвитку, трансформування неприйнятних для них мотивів в протилежні. Таким чином, набуває особливого значення психопрофі-